

18.11.2019

Pormestari

214 §**Helsingin kaupungin lausunto valtionvarainministeriölle luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen ja pelastustoimen uudistamisen valtionavustuksista**

HEL 2019-010840 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa valtionvarainministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen ja pelastustoimen uudistamisen valtionavustuksista:

Yleiset kommentit asetusluonnoksesta

Helsingin kaupunki pitää hyvänä, että valtio haluaa tukea erillisavustuksella kuntien ja kuntayhtymien toiminnan tehostamista, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista ja pelastustoimen uudistamista. Sosiaali- ja terveystieteiden vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantaminen, palveluiden kustannusten nousun hillintä ja niiden läpinäkyvyyden ja avoimuuden lisääminen ovat kannatettavia tavoitteita, joiden edistämiseksi Helsinki on kehittänyt palvelujaan ja toimintatapojaan.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan asetusluonnokseen kirjatut valtionavustuksen myöntämisen edellytykset tekevät avustusmenettelystä hallitusohjelmaan kirjatun maakuntapohjaisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toimeenpanoa tai vähintään toimeenpanon valmistelua, joka ei ole tarkoituksenmukaista. Tätä näkemystä tukee asetusluonnoksen kirjaus siitä, että valtionavustusta voidaan myöntää usean kunnan yhteisiin hankkeisiin, joissa osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien yhteenlasketun asukasluvun tulee olla vähintään 80 prosenttia maakunnan asukasluvusta. Näkemystä tulee myös se, että asetusluonnoksen mukaan hankkeiden tulee liittyä palveluiden järjestämistehtävän ja tuottamisen toimintamallien ja ohjauksen kehittämiseen ja yhtenäistämiseen, palveluverkkoa koskevaan selvitykseen ja suunnitelmaan, horisontaalisen ja vertikaalisen integraation toimintamallien kehittämiseen, palveluverkon ja palveluketjujen johtamisen kehittämiseen ja tiedolla johtamiseen, tieto- ja viestintätekniisten ratkaisujen yhtenäistämiseen sekä muiden kustannuskehityksen hillintään liittyvien toimenpiteiden valmisteluun.

Asetusluonnos ei huomioi millään tavalla valmisteilla olevaa Uudenmaan erillISRatkaisua, mikä on vakava puute valmistelussa ja antaa ymmärtää, että erillISRatkaisu on poissuljettu valmistelun yhteydessä.

18.11.2019

Pormestari

Asetusluonnoksen mukaan maakuntaperusteisesta aluejaosta voidaan poiketa, jos sille on erityinen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen liittyvä perusteltu syy, mutta tämä kirjaus ei mahdollista hankkeiden suunnittelua Uudellamaalla ennen kuin erillisratkaisuselvitys on tehty ja erillisratkaisusta on olemassa päätös.

Asetusluonnokseen on kirjattu, että hankkeeseen osallistuvien kuntien ja kuntayhtymisen yhteenlaskettu asukasluku tulee olla vähintään 80 prosenttia maakunnan asukasluvusta. Uudenmaan kannalta tämä kynnys on selvästi liian korkea. Asetusluonnoksessa esitetty 80 prosentin väestöpeittävyys kehittämishankkeissa tarkoittaisi Uudellamaalla käytännössä, että Helsingin on oltava mukana hankkeessa tai muiden kuntien ei ole mahdollista saada rahoitusta. Uudenmaan alueella asuu noin 1,7 miljoonaa asukasta, jolloin huomattavasti matalampikin väestöpeittävyys merkitsisi suurempaa väestömäärää kuin useimpien muiden maakuntien koko väestömäärä on. Uudellamaalla koko maakunnan laajuiset kehittämishankkeet eivät ole tarkoituksenmukaisia alueen suuren koon ja muita maakuntia suuremman sisäisen moninaisuuden vuoksi. Uudenmaan kuntien ja kuntayhtymien tarkoituksenmukaisesti toteutettavat hankkeet on aidosti mahdollistettava, joka on myös kansallinen etu.

Yksityiskohtaiset kommentit pykälistä

2 §

”Hankkeeseen osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu asukasluku tulee olla vähintään 80 % maakunnan asukasluvusta.”

Uudellamaalla väestöpeittävyysvaadetta tulisi väljentää selvästi. 80 prosentin väestöpeittävyysvaatimus ei ole tarkoituksenmukainen Uudellamaalla eikä huomioi Uudenmaan erillisratkaisuvallmistelua. Väljempi väestöpeittävyysvaade mahdollistaisi alueiden erityispiirteet huomioivat ja tulokselliset kehittämishankkeet Uudenmaan eri alueilla.

”Maakuntaperusteisesta aluejaosta voidaan poiketa, jos sille on erityinen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen liittyvä perusteltu syy.”

Asetuksessa tulisi mainita Uudenmaan erillisratkaisu tai vaihtoehtoisesti todeta, että se olisi perusteltu syy poikkeamiselle.

3 §

”Valtionavustusta voidaan myöntää kunnalle tai kuntayhtymälle.”

Asetukseen tulisi tarkentaa, että kuntayhtymällä tarkoitetaan perustalvelukuntayhtymää. Hallitusohjelman painopisteenä on perustalvelujen

18.11.2019

Pormestari

vahvistaminen ja peruspalvelujen kehittämisen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että erikoissairaanhoidosta vastaava sairaanhoitopiirin kuntayhtymä voisi toimia hankehallinnoijana.

4 §

”Myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärä voi olla enintään 80 prosenttia hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista.”

Pykälässä määritellään valtionavustuksen enimmäismäärä, mutta ei vähimmäismäärää, joka jää avustuksen myöntäjän harkittavaksi. Perustelumuistiossa todetaan, että avustuksen tulisi olla riittävän suuri kannustaakseen kuntia ja kuntayhtymiä toteuttamaan hankkeita, mutta pitää sisällään riittävä omavastuuosuus, koska kyse on kuntien järjestämisvastuulla olevien tehtävien vapaaehtoisesta kehittämisen tuesta, johon tulisi olla intressi ilman ulkopuolista rahoitusta. Kun avustusta myöntää kolme ministeriötä, kannustavuuden arviointi jättää merkittävää harkintavaltaa ministeriöille hankekohtaisesti, minkä suuruisen avustus on kannustava ja paljonko omavastuuosuus on.

Kommentit perustelumuistioon

Kuten vastauksessa yleisistä kommentteista asetusluonnokseen todetaan, Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan, joka perustuu asetuksen kirjauksiin, kyseessä on hallitusohjelmaan kirjatun maakuntapohjaisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toimeenpano tai vähintään toimeenpanon valmistelu, vaikka perustelumuistiossa korostetaan, että kyse on voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvasta vapaaehtoisesta alueellisesta yhteistyön ja yhteisen valmistelun tukemisesta.

Perustelumuistion johdannossa todetaan, että hallitus on käynnistänyt sote-uudistuksen valmistelun, jossa sosiaali- ja terveystieteiden järjestäminen kootaan kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille ja myös pelastustoimen järjestäminen siirretään maakuntien tehtäväksi. Perustelumuistioluonnoksessa ei mainita hallitusohjelman kirjausta Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin alueen erillisratkaisun selvittämisestä yhteistyössä alueen kaupunkien ja kuntien kanssa vuoden 2019 mennessä. Tätä ei myöskään oteta huomioon asetustekstissä koskien valtionavustuksen myöntämisen edellytyksiä.

Yhteistyövelvoitteesta säädetään asetuksessa seuraavasti: ”Hankkeeseen osallistuvien kuntien ja kuntayhtymien ja 3 §:n 2 momentissa mainitun hankehallinnoijan tulee sitoutua osallistumaan alueen toimijoiden ja ministeriöiden keskusteluihin alueen palveluiden järjestämistä ja tuottamista sekä toiminnan kustannusvaikuttavuutta koskien.” Perustelumuistiossa todetaan, että asetuksessa mainittujen keskustelujen sisältö, osallistujat ja toteuttamistapa tarkentuvat myöhemmin. Keskuste-

18.11.2019

Pormestari

lujen tarkoituksen ja sisällön tulisi olla tarkemmin tiedossa asetuksen valmisteluvaiheessa tai viimeistään hakuvaiheessa selkeästi määriteltynä, jotta hankehallinnoija tietää mihin sitoutuu.

Lausuntopyynnössä todetaan, että valtionavustushaku on tarkoitus käynnistää mahdollisimman pian valtioneuvoston asetuksen antamisen ja jälkeen ja rinnakkain Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan liittyvien valtionavustusten kanssa. Rinnakkainen hakuprosessi voi sisältää riskin päällekkäisyydestä, sekavuudesta ja puutteellisesta koordinaatiosta ja sen vuoksi avustushakujen ajoitusta olisi syytä pohdita tarkasti.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Riikka Henriksson, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25543
riikka.henriksson(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 16.10.2019
- 2 Lausuntopyyntö 16.10.2019, liite, asetusluonnos
- 3 Lausuntopyyntö 16.10.2019, liite, perustelumuuotio

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Valtionvarainministeriö

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtionvarainministeriö on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa 27.11.2019 mennessä valtioneuvoston asetukseksi toiminnan tehostamisen, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen ja pelastustoimen uudistamisen valtionavustuksista. Asetus koskee valtion talousarviossa momentille Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen (28.70.05) osoitettuja määrärahoja valtioavustuksiin kunnille ja kuntayhtymille hankkeisiin, jotka tukevat toiminnan tehostamista, sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamista ja pelastustoimen uudistamista. Rahoitus kohdennettaisiin asetuksen mukaisiin hankkeisiin, joiden ta-

18.11.2019

Pormestari

loudellinen vaikuttavuus olisi merkittävä. Asetuksessa säädetään valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Lausunnonantajia on pyydetty ottamaan kantaa lausuntopyyntöissä yksilöityihin kolmeen kysymykseen.

Kyse on voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuvasta vapaaehtoisesta alueellisesta yhteistyön ja yhteisen valmistelun tukemisesta. Avustus myönnettäisiin palveluiden järjestämisvastuullisille toimijoille eli kunnille ja kuntayhtymille sekä rajattaisiin usean kunnan yhteisiin hankkeisiin. Sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö ja valtionvarainministeriö myöntäisivät avustukset kukin omaan hallinnonalaansa koskevien hakemusten osalta.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus valmistelee julkisen hallinnon tuottavuustoimia, joita valmistellaan ja seurataan julkisen talouden suunnitelman yhteydessä toteutettavassa alueiden ja valtion välisessä neuvottelumenettelyssä. Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta parannetaan sosiaali- ja terveystalouden vaikuttavuutta ja tuottavuutta, hillitään palveluiden kustannusten nousua sekä lisätään niiden läpinäkyvyyttä ja avoimuutta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna**Liitteet**

- 1 Lausuntopyyntö 16.10.2019
- 2 Lausuntopyyntö 16.10.2019, liite, asetusluonnos
- 3 Lausuntopyyntö 16.10.2019, liite, perustelumuistio

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Valtionvarainministeriö

18.11.2019

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 214 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

18.11.2019

Pormestari

Jan Vapaavuori
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 19.11.2019.